

Parlament České republiky
POSLANECKÁ SNĚMOVNA
2018
8. volební období

66.

USNESENÍ
výboru pro evropské záležitosti
z 9. schůze
ze dne 28. března 2018

k návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení /kód dokumentu
5464/18, KOM(2018) 24 v konečném znění/

Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR po vyslechnutí informace náměstkyně ministra školství, mládeže a tělovýchovy Mgr. et Mgr. Dany Prudíkové, Ph.D., po vyslechnutí zpravodajské zprávy posl. Ondřeje Benešika a po rozpravě

s c h v a l u j e stanovisko, které je přílohou tohoto usnesení.

Jiří Kobza v. r.
ověřovatel

Ondřej Benešik v. r.
zpravodaj a předseda

Návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení

KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18
Interinstitucionální spis 2018/0008/NLE

- **Právní základ:**
Článek 166 a 165 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
24. 1. 2018
- **Datum projednání ve VEZ:**
31. 1. 2018 (1. kolo)
- **Procedura:**
Nelegislativní postup.
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 20. února 2018, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 26. února 2018 prostřednictvím systému ISAP.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
Dne 14. listopadu 2017 přijala Komise sdělení Posilování evropské identity prostřednictvím vzdělávání a kultury¹, které bylo příspěvkem do diskuse o vzdělávání a kultuře v rámci sociálního summitu v Göteborgu dne 17. listopadu 2017. Na tomto summitu byl přijat evropský pilíř sociálních práv, který zakotvuje právo na kvalitní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení, jež podporují začlenění. Toto právo má zajistit, že každý získá a během života si udrží dovednosti, které mu umožní plně se zapojit do života společnosti a do pracovního trhu a reagovat na přicházející změny.² Výsledky diskuse, která na summitu proběhla, byly zohledněny v závěrech Evropské rady z 14. prosince 2017³, která vyzvala členské státy, Komisi a Radu, aby tuto agendu dále rozvíjely. Navrhované doporučení je jedním z kroků v tomto směru.

V prosinci 2006 bylo přijato doporučení o klíčových schopnostech pro celoživotní učení⁴, které obsahovalo evropský referenční rámec klíčových schopností. Ten stanovil osm schopností, které každý občan potřebuje pro osobní naplnění a rozvoj, sociální začlenění,

¹ KOM(2017) 673 v konečném znění

² Viz Sdělení Komise o vytvoření evropského pilíře sociálních práv, KOM(2017) 250 v konečném znění.

³ Dostupné [zde](#).

⁴ Doporučení Evropského parlamentu a Rady ze dne 18. prosince 2006 o klíčových schopnostech pro celoživotní učení, 2006/962/ES

aktivní občanství a pro pracovní život.⁵ V návaznosti na přijetí doporučení provedla většina členských států reformy vzdělávání, avšak jejich podoba a rozsah se významně lišily.⁶ Referenční rámec byl využíván především ve formálním vzdělávání na základní a střední úrovni.

Komise konstatuje, že od roku 2006 se Evropa proměnila – vyvíjí se společnosti i ekonomiky, dochází k demografickým a technologickým změnám i změnám na trhu práce. Potřeba získání a udržení správné kombinace kompetencí pro plnohodnotné zapojení do osobního, společenského i pracovního života však zůstává beze změny. Mezinárodní průzkumy (např. PISA⁷, PIAAC⁸) přitom dokládají dlouhodobě vysoký podíl mladých lidí a dospělých s nedostatečnými základními dovednostmi: v roce 2015 měla pětina žáků vážné potíže v rozvoji dostatečných dovedností ve čtení, matematice nebo přírodních vědách. Podle zjištění Komise má až jedna třetina dospělých znalosti pouze na nejnižších úrovních gramotnosti a matematické gramotnosti a 44 % populace Unie má malé nebo nemá žádné (19 %) digitální dovednosti.

Cílem navrhovaného doporučení je proto zlepšit rozvoj klíčových kompetencí pro všechny, a to v průběhu celého života. Na základě zkušeností s uplatňováním doporučení z roku 2006 a výsledků veřejné konzultace⁹ je evropský referenční rámec klíčových kompetencí aktualizován a doplněn osvědčenými postupy pro podporu rozvoje vzdělávacích přístupů zaměřených na kompetence na všech stupních a ve všech formách vzdělávání.

- **Obsah a dopad:**

Kompetence jsou kombinace znalostí, dovedností a postojů. Klíčové kompetence jsou takové, které všichni potřebují ke svému osobnímu naplnění a rozvoji, zaměstnanosti, sociální soudržnosti a aktivnímu občanství.

Členské státy by měly:

- podporovat právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení a zajistit příležitosti k rozvoji klíčových kompetencí pro všechny od raného věku;
- zvýšit úroveň výsledků v základních dovednostech (gramotnost a matematická gramotnost, základní digitální dovednosti);
- podpořit získávání kompetencí v přírodních vědách, technologiích, inženýrství a matematice (STEM) a zatraktivnit kariéry v této oblasti¹⁰;

⁵ Komunikace v mateřském jazyce, komunikace v cizích jazycích, matematická schopnost a základní schopnosti v oblasti vědy a technologií, schopnost práce s digitálními technologiemi, schopnost učit se, sociální a občanské schopnosti, smysl pro iniciativu a podnikavost a kulturní povědomí a vyjádření.

⁶ Podrobně viz zpráva Eurydice z roku 2012 Developing Key Competences at School in Europe: Challenges and Opportunities for Policy, dostupná z:

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/145en.pdf.

Příklady opatření přijatých členskými státy nabízí rovněž evropská síť KeyCoNet zaměřená na podporu používání referenčního rámce ve školním vzdělávání, <http://keyconet.eun.org/>.

ČR přijala v reakci na doporučení Strategii celoživotního učení na období 2009-2015, která však byla velmi obecná. V roce 2012 pak byla přijata pětiletá Národní strategie podpory základních gramotností v základním vzdělávání, která zahrnovala čtenářskou a matematickou gramotnost, a v roce 2014 Strategie digitálního vzdělávání. Viz <http://www.vzdelavani2020.cz/>.

⁷ Program OECD pro mezinárodní hodnocení žáků

⁸ Program OECD pro mezinárodní hodnocení kompetencí dospělých

⁹ Podrobně viz Commission staff working document accompanying the document Proposal for a Council Recommendation on key competences for lifelong learning, SWD(2018) 14 final.

¹⁰ Tento cíl sleduje např. evropská iniciativa Věda na scéně (<http://www.science-on-stage.cz/>) zaměřená na sdílení osvědčených postupů ve výuce přírodovědných předmětů mezi učiteli nebo evropská síť národních

- zvýšit a zlepšit úroveň digitálních kompetencí ve všech fázích vzdělávání a ve všech skupinách obyvatel;
- podpořit kompetenci k podnikavosti, tvořivosti a smyslu pro iniciativu, především zajištěním alespoň jedné podnikatelské zkušenosti během základního nebo středoškolského vzdělávání;
- zvýšit úroveň jazykových kompetencí a podpořit studium různých jazyků;
- využívat osvědčené postupy pro podporu rozvoje klíčových kompetencí uvedené v evropském referenčním rámci;
- začlenit cíle udržitelného rozvoje OSN do vzdělávání, odborné přípravy a učení¹¹;
- podávat zprávy o zkušenostech a pokroku při prosazování klíčových kompetencí ve vzdělávání.

Komise podpoří provádění doporučení a používání evropského referenčního rámce např. prostřednictvím rámců pro zvláštní kompetence¹², podporou nových forem učení nebo prostřednictvím nástrojů pro pedagogické pracovníky a další zúčastněné strany (hromadné otevřené online kurzy (MOOC), nástroje sebehodnocení (např. SELFIE), eTwinning a další sítě, elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě (EPALE)).

Aktualizovaný evropský referenční rámec určuje a definuje tyto klíčové kompetence:

Kompetence v oblasti gramotnosti – základ pro další učení a komunikaci v různých společenských a kulturních kontextech;

Jazyková kompetence – schopnost vhodně a efektivně komunikovat v různých jazycích;

Matematická kompetence a kompetence v oblasti vědy, technologií a inženýrství – rozvoj a používání matematického myšlení, schopnost používat soubor znalostí a metod používaných k objasnění přírodních zákonů a uplatňovat tyto znalosti a metody v praxi, formulace závěrů založených na důkazech;

Digitální kompetence – jisté, kritické a odpovědné používání digitálních technologií (včetně programování a bezpečnosti);

Personální a sociální kompetence a kompetence k učení – schopnost uvažovat o sobě, účinně zacházet s časem a informacemi, spolupracovat v týmu a řídit své vlastní učení a kariéru;

Občanská kompetence – schopnost jednat jako zodpovědný občan a podílet se na občanském a společenském životě s důrazem na demokracii, evropské hodnoty, udržitelnost a mediální gramotnost;

Kompetence k podnikavosti – schopnost využívat příležitosti a nápady, tvořivost, kritické myšlení, řešení problémů a vlastní iniciativa;

Kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování – pochopení odlišnosti kultur, respekt k nim a schopnost vyjadřovat myšlenky různými způsoby a v různých souvislostech.

platformem v oblasti přírodních věd a partnerských organizací EU STEM Coalition (<http://www.stemcoalition.eu/>), která kromě výměny osvědčených postupů podporuje rozvoj nových strategií výuky STEM (ČR zatím do této sítě není zapojena).

¹¹ Tento bod doporučení reaguje na přijetí Agendy OSN pro udržitelný rozvoj 2030 v září 2015 (cíl 4.7).

¹² Jako jsou společný evropský referenční rámec pro jazyky, rámec digitálních kompetencí a rámec kompetencí k podnikavosti.

Určité osobní a mezilidské dovednosti, označované jako „životní“ nebo „sociálně-emoční“ dovednosti (též „soft skills“), které pomáhají lidem reagovat na nejistotu a změny, jsou součástí více klíčových kompetencí. Patří k nim kritické myšlení, řešení problémů, týmová práce, komunikační dovednosti, analytické dovednosti nebo řešení problémů.

Vzdělávání zaměřené na rozvoj kompetencí vyžaduje odlišné vzdělávací přístupy, neboť kompetence se (na rozdíl od znalostí obsažených v učebních plánech) mění a je třeba je rozvíjet kontinuálně během celého procesu učení. V zájmu podpory rozvoje kompetencí jsou do aktualizovaného referenčního rámce zahrnuty příkladové osvědčené postupy, které se týkají využívání různých učebních přístupů a kontextů (např. mezioborová výuka, partnerství mezi různými úrovněmi vzdělávání, sociální a emoční učení, umění a sport, výuka založená na projektech nebo hrách, mobilita ve vzdělávání, cílená individuální podpora znevýhodněných osob, spolupráce vzdělávacích institucí s místními komunitami a zaměstnavateli); podpory pedagogických pracovníků (např. odpovídající vzdělávání, výměny pracovníků a vzájemné učení, vytváření inovativních výukových postupů a využívání nových technologií, poskytování vedení) a hodnocení a uznávání rozvoje kompetencí (např. zahrnutí klíčových kompetencí do rámců výsledků učení, využívání digitálních technologií ke sledování pokroku, uznávání výsledků neformálního a informálního učení prostřednictvím nástrojů jako Europass a Youthpass).

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Přímý dopad na právní řád ČR se nepředpokládá. Dopady na státní rozpočet budou závislé na způsobu provedení; všechny případné dopady budou zabezpečeny v rámci stanovených výdajových limitů dotčených kapitol státního rozpočtu.

- **Stanovisko vlády ČR:**

Vláda návrh doporučení vítá a podporuje. Podstata doporučení je obsažena ve Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2020 a na úrovni vzdělávacího obsahu ve školách jsou doporučení reflektována v rámcových vzdělávacích programech. V rámci probíhající revize těchto programů bude přezkoumána i podoba klíčových kompetencí. Vláda navrhuje, aby byla v doporučení mezi kompetencemi vyžadujícími zvláštní pozornost výslovně uvedena také občanská kompetence a vzdělávání ke společným hodnotám jako prevence rozdělení a další polarizace společnosti.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

V Evropském parlamentu se návrh doporučení nachází v přípravné fázi. Byl přidělen výboru pro kulturu a vzdělávání (CULT) jako gesčně příslušnému výboru a o stanovisko byl požádán výbor pro zaměstnanost a sociální věci (EMPL).

Na Radě pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport, která se uskutečnila 15. února 2018, proběhla politická rozprava na téma Rozvíjení vzdělávacích aspektů v závěrech Evropské rady ze dne 14. prosince 2017.

- **Závěr:**

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** návrh doporučení Rady o klíčových kompetencích pro celoživotní učení, KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18;
2. **vítá** důraz, který Evropská unie v rámci občanské kompetence klade na pojem zodpovědné občanství, které považuje za pojem nadřazený pojmu aktivní občanství. Jako hlavní cíl občanské kompetence VEZ **doporučuje** používat pojem zodpovědného, nikoli aktivního občanství. Zároveň VEZ **shledává**, že v základním výčtu oblastí, jimž je třeba porozumět pro zajištění plné účasti na občanském a společenském životě, v prvním odstavci textu o občanské kompetenci chybí oblast práva, kterou považujeme pro občanskou kompetenci za stejně klíčovou, jako porozumění sociálním, ekonomickým a politickým pojmům a strukturám. Zároveň VEZ **doporučuje** změnit prioritizaci oblastí následujícím způsobem: [porozumění] politickým, právním, sociálním a ekonomickým pojmům a strukturám. VEZ také **požaduje**, aby jako základ pro občanskou kompetenci byla explicitně uvedena znalost kulturních kořenů Evropy, kterými jsou mimo jiné židovsko-křesťanská kultura, řecko-římská tradice demokracie a právního státu, jakož i humanismus a osvícenství;
3. u kompetence občanské jakož i kompetence v oblasti kulturního povědomí a vyjadřování **požaduje konkretizovat**, že "podporou kulturní rozmanitosti" se rozumí podpora rozmanitosti pouze takových kultur, které jednoznačně a plně uznávají základní lidská práva a svobody a nejsou v rozporu s právními řády evropských zemí;
4. **připomíná**, že prvotní motivy evropské integrace po 2. světové válce, tj. zajistit mír, stabilitu a zamezit dalším ničivým konfliktům v Evropě, položily základ pro ekonomický a sociální rozvoj Evropy, a měly by být proto zdůrazňovány i v současnosti;
5. **podporuje** rozvoj jazykové kompetence s důrazem jak na mateřský jazyk, tak i cizí jazyky. Znalost cizích jazyků považuje VEZ za klíčovou kompetenci člověka v době globalizované ekonomiky 21. století. VEZ vyzývá MŠMT, aby věnovalo zvýšenou pozornost jazykovému vzdělávání i s ohledem na skutečnost, že ČR v této kompetenci dlouhodobě zaostává;
6. **bere na vědomí** rámcovou pozici vlády k tomuto dokumentu;
7. **upozorňuje**, že podle Zprávy o České republice 2018 předložené v rámci aktuálního cyklu evropského semestru je jedním z hlavních strukturálních problémů ČR přetrvávající nízká atraktivita učitelského povolání;
8. v této souvislosti **připomíná** nezbytnost systematické dlouhodobé podpory pedagogických pracovníků na všech úrovních vzdělávacího systému prostřednictvím zajištění odpovídajícího počátečního a pokračujícího vzdělávání, vhodných pracovních podmínek a odpovídajícího platového ohodnocení;
9. **usnází se** postoupit tento dokument spolu se svým usnesením a rámcovou pozicí vlády pro informaci výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu;
10. **žádá předsedu Poslanecké sněmovny**, aby v souladu s ustanovením § 109a, odst. 3 zákona č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny zařadil projednání tohoto návrhu doporučení Rady o klíčových kompetencích

pro celoživotní učení, KOM(2018) 24 v konečném znění, kód Rady 5464/18, na pořad nejbližší schůze Sněmovny;

11. p o v ě ř u j e předsedu výboru pro evropské záležitosti, aby v rámci politického dialogu postoupil toto usnesení předsedovi Evropské komise.

Jiří Kobza v. r.
ověřovatel

Ondřej Benešík v. r.
zpravodaj a předseda